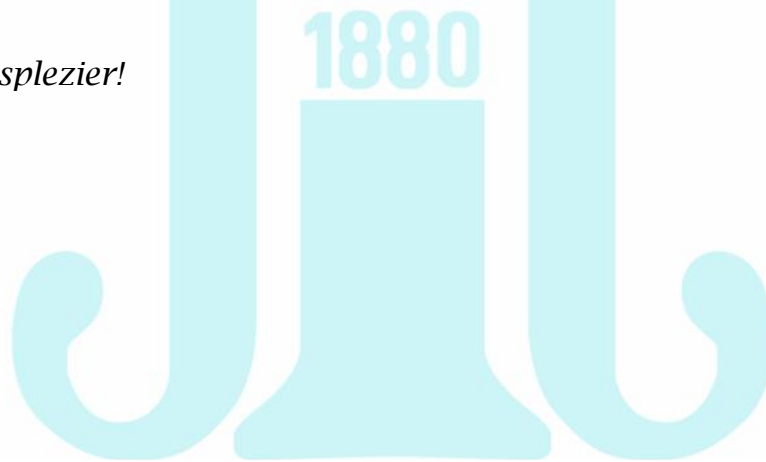

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

GOED
(Good)

Een toneelspel in twee bedrijven

door

1880
C.P. Taylor

Vertaling: Gerrit Kouwenaar

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
1998
Nr. 2536

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens B.V.B.A.
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen
rechten@toneelfonds.be

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier 'Aanvraag tot opvoering'. Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen. Het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) aan Toneelfonds J. Janssens worden bezorgd of digitaal worden ingediend via www.toneelfonds.be → opvoering.

Enige tijd voor de opvoeringen ontvangt men dan van Toneelfonds J. Janssens de factuur voor te betalen auteurs- en/of vertaalrechten.

Iedereen die een 'Aanvraag tot opvoering' indient wordt verondersteld de 'algemene voorwaarden aanvraag opvoering' (zoals ze vermeld staan op onze website) te kennen en te aanvaarden.

(Indien u geen toegang tot internet hebt, gelieve ons dit te melden. Dan sturen wij u graag per post een exemplaar van deze algemene voorwaarden.)

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.
info@ibva.nl

TARIEFCODE B1

BELANGRIJKE OPMERKING!

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *GOED* op te voeren moet de naam van auteur C.P. Taylor vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen. De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/1999/0220/009
ISBN 978-90-385-06012

Good © 1982 The Estate of C.P. Taylor
© 1999 Toneelfonds J. Janssens
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

PERSONAGES

(4 à 5 dames - 6 à 11 heren)

Halder, lector Duitse letterkunde

Heleen, zijn vrouw

Anna, een van zijn studenten

Zijn moeder

Maurice, vriend en psychiater

Bok, SS-onderofficier

Freddie, SS-majoor

Elizabeth, zijn vrouw

Dokter

Verpleegster (d)

Buller

Eichmann (d)

Hitler (d)

Beambte (d)

Ordonnans (d)

Officier (d)

Muzikanten

* (d) = eventuele dubbelrollen.

E E R S T E B E D R I J F

(Dansorkestje uit de jaren '30; het speelt 'I'm always chasing rainbows'.)

HALDER : *(tot zaal)* De orkesten kwamen in 1933. 't Is dus niet zo, dat ze kwamen tegelijk met de opkomst van de nazi's. De nazi's waren al lang daarvoor in opkomst. In zekere zin was 't een aanwensel dat al uit mijn kinderjaren stamde. Muziek oproepen op de dramatische momenten van mijn leven. Maar na '33 werd het een verslaving. Jazzbands... caféstrijkjes... tenors... crooners... symfonieorkesten... Afhankelijk van de specifieke situatie en mijn stemming. Een strategie om te overleven? De werkelijkheid in fantasie omzetten? 't Was een dansorkest die dag. Ze speelden een Engels liedje of een Amerikaans. Maakt dat veel uit?

VERPLEEGSTER : *(ongeduldig)* Mijnheer Halder?

HALDER : Ja. Ik kom. *(Crooner is halverwege het lied.)*

CROONER : Why should I always be a failure? Why should I never get the breaks?

HALDER : *(tot zaal)* Gegapt, uiteraard, van Chopin... Fantasie Impromptu... Aardig stukje, zwelgend in zelfbeklag. *(Halder en orkest gaan naar de verpleegster)*

VERPLEEGSTER : Bezoekuur tussen zeven en acht, mijnheer Halder.

HALDER : Ik woon in Frankfurt, begrijpt u...

VERPLEEGSTER : Ik begrijp 't.

HALDER : Hele reis naar Hamburg... En erg druk op de universiteit momenteel. Met de komende examens.

VERPLEEGSTER : U kunt haar even zien, een kwartiertje. We gaan zo het eten rondbrengen.

(Moeder wordt naar Halder gereden in een rolstoel.)

MOEDER : Rudie. Luister. Haal me hier uit. Nog één dag en ik word gek. Geef Heleen een stoel. *(Naar waar ze denkt dat Heleen is.)* Heleen, heb medelijden met me.

HALDER : Heleen is er niet, moeder...

(Orkestje wil weer gaan spelen. Halder wuift ze weg, ze leggen hun instrumenten neer.)

MOEDER : Wil jij je vrouw een stoel geven? Dit is niet het moment om grappen te maken, jongen.

HALDER : Moeder, u verbeeldt 't zich. Ze is hier niet.

MOEDER : Ze staat niet naast je?

HALDER : U bent alleen wat in de war, nu even. Dat is alles.

MOEDER : Zeg, probeer je me nu helemaal krankzinnig te maken? Heleen, zeg jij 't hem. Hij moet me hier uithalen... Heb medelijden met me.

HALDER : U hebt in een coma gelegen, moeder. Iets met uw schildklier... Eén van de gevolgen is, dat je je dingen verbeeldt.

MOEDER : Heleen is niet hier? Ben jij er niet, Heleen? Wacht eens. Bedoel je, dat ik gek begin te worden? Als ik gek word... dat is afschuwelijk.

HALDER : U bent daardoor wat in de war... Dat is alles.

MOEDER : Wacht eens. Gisteravond. Is dat gebeurd? Je was dronken... en je hebt de hele nacht op de deur staan bonzen om binnen te komen.

HALDER : Verbeelding

MOEDER : Rudolf... Kom wat dichterbij, even. *(om zich heen kijkend of niemand meeluistert.)* Kan niemand ons horen.

HALDER : Er is niemand in de buurt.

MOEDER : *(fluisterend)* Ben je geen communist?

HALDER : Dat weet u toch. 't Marxisme is helemaal niets voor mij. Bepaalde kanten ervan... ja.

MOEDER : Ik pràat tegen je, jongen. Je bent geen communist en Hitler gaat jou niet in de gevangenis stoppen. Je zaak komt vanmiddag voor.

HALDER : Moeder, alstublieft!

MOEDER : O, goddank, goddank... Je bent 't niet?

HALDER : Moeder!

MOEDER : Luister... Ik word hier gek... Rudie, ik moet naar huis.

HALDER : U kunt niet zien, moeder.

MOEDER : Kan ik niet naar jou?

HALDER : Met de kinderen en Heleen...? Ik kan niet voor u zorgen moeder. Ik zou 't graag doen... maar hoe kan ik dat vragen van de kinderen en Heleen...

MOEDER : Hoor eens. Is dat ook verbeelding van me? Dit huis is niet wat 't lijkt. De mannen komen hier voor de vrouwen... Die zuster daar...

HALDER : U bedoelt dat dit ziekenhuis een bordeel is?

MOEDER : Is dat niet zo??? Rudie, het is afschuwelijk... ik begin gek te worden...

HALDER : Ik zou u een week kunnen hebben, moeder... Een week of zo, dat zouden we zelfs erg leuk vinden... Maar u weet hoe Heleen is. Met ons alleen kan ze de huishouding al niet aan... U zou zich niet prettig voelen... Dat voelt u zich nooit bij ons...

MOEDER : Het beste kan ik maar twintig of dertig van mijn pillen slikken en er een eind aan maken voor eens en voor al...

HALDER : Kunt u doen. 't Is tegen de wet, maar...

MOEDER : Waarvoor moet ik nog verder leven? Ik kan niet zien. Met mijn ogen is het afgelopen. Geen mens die me hebben wil... Ik kan er beter uitstappen... Waarvoor moet ik nog verder leven, in hemelsnaam?

HALDER : *(kijkt om zich heen... onzeker)* Geen gemakkelijke vraag, dat.

KLERK : *(loopt op hem toe)* Kan ik u van dienst zijn?

HALDER : Dit is toch Tiergartenstrasse vier?... Ik zoek de afdeling voor Onderzoek naar Erfelijke Ziekten... Oberführer Philip Buller...

KLERK : U hebt de verkeerde gang genomen... Ik breng u wel even naar zijn kantoor, mijnheer...

HALDER : Professor Halder... Is het een nieuwe afdeling?... Ik heb er nooit eerder van gehoord.

KLERK : Pas ingesteld, professor... U hebt een afspraak met de Oberführer?

HALDER : Ik heb een afspraak. Ja... Prettige omgeving... om te werken.

KLERK : Het was vroeger één van de betere woonwijken van Berlijn, Charlottenburg... Ik zal kijken of de Oberführer beschikbaar is, professor. *(af)*

(Halder loopt wachtend op en neer.)

MAURICE : Hou op met dat geijsbeer... Jezus... kerel! Ga zitten... Orkesten?

HALDER : Moet jij altijd de dokter uithangen, Maurice?

MAURICE : Ik ben dokter. 't Is een automatische reactie. Iemand komt naar mij als dokter.

Ik ben dokter. Wat wil je eigenlijk? Mij in jouw neurose meeslepen? Ik heb genoeg aan m'n eigen sores. Merci.

HALDER : Maurice, hoe zou ik bij jou als dokter kunnen komen, godnogaantoe? Ik kom je iets vragen - als m'n beste vriend. *(tot zaal)* Mijn enige vriend. *(tot Maurice)* Moet ik naar een psychiater?

MAURICE : Orkesten?

HALDER : Muziek, in 't algemeen. Niet van die grote orkesten. Een enkele keer 't Berliner Philharmonisch... Bij de laatste senaatsvergadering was het 't Philharmonisch... Met het onweersdeel uit de Pastorale... 't Zijn niet alleen de orkesten, Maurice... M'n hele leven heb ik met die neurose geleefd en ik wil daar vanaf... Ik wil proberen mijn werk en mijn familieverhoudingen een gezondere basis te geven...

MAURICE : Wat betekent dat? Dat zijn woorden, Rudie... Rudie... Dat is gewoon lulkoek wat je mij voorzet... Zo werken wij niet, godschristus! Jij en ik.

HALDER : Ik wil 't proberen. Al m'n werk tot nog toe is gebaseerd geweest op die verdomde angstneurose... Echt... Ik wil zien waartoe ik in staat ben als ik daarvan ben verlost.

MAURICE : Waar heeft ie 't over? Waar heeft die man 't over? Mensen gaan niet naar een psychiater om hun leven te laten stroomlijnen... Ze willen verlost worden van wat ze kwelt... Jawel, ik weet 't. Jij lijdt... Moet je mij vertellen. Ik ben je vriend. Maar op dit moment... Als jij weten wilt wat lijden is... Mijn kwelling, nù, op dit moment... Mijn hoogstpersoonlijke neurose... waardoor ik 's morgens om vier uur wakker schrik in paniek...

HALDER : Ik kan mij niet laten gaan, begrijp je? Ik kan mijzelf niet verliezen in andere mensen of situaties. Alles speelt zich af tegen die verdomde muzikale achtergrond.

MAURICE : Objectief bekeken. Intellectueel... De nazi's... Dat is alleen vlagvertoon om de massa in te pakken... Die anti-joodse hysterie... Nu die ze gebracht heeft waar ze wezen willen...

HALDER : Zou 't niet iets als een onderbewust commentaar kunnen zijn om mijn te

geringe greep op de werkelijkheid? Mijn hele leven als een soort opvoering? Of is dat te glad, wat denk je, Maurice?

MAURICE : Als je het onderbewuste kende zoals ik... voor die gluiperd is niets te glad... Wat ik je probeer te zeggen... Luister naar me... 't Is interessant, soms, naar andere mensen te luisteren... Je hoeft er geen gewoonte van te maken... maar zo nu en dan.

HALDER : Ik luister.

MAURICE : Ik zeg je... Ik weet, godschristus... dat de nazi's in de eerste plaats politici zijn. Realisten... Ik weet dat...

KLERK : (*gaat naar Halder*) Professor Halder?

HALDER : Ik ben wat te vroeg. Het lukt me nooit ergens precies op tijd te komen. Neem me niet kwalijk.

KLERK : Oberführer Buller is op 't ogenblik in gesprek. Als u nog even wilt wachten.

HALDER : Allicht. Uitstekend. Ik heb lectuur bij me... Dit is een nieuwe afdeling... begrijp ik...

KLERK : (*gaat weg*) Als u mij wilt excuseren. Heil Hitler,.. (*brengt Hitlergroet*)

HALDER : Ja, natuurlijk. Heil Hitler... (*brengt Hitlergroet*)

MAURICE : Politici zijn praktische mensen. Ik wéét dat. Het zijn realisten... Zij leven in de wereld zoals die is...

HALDER : Laten we gewoon een kop koffie drinken, Maurice. Laat mijn problemen maar zitten!

MAURICE : Luister... Als 't iets seksueels is, Rudie... Ik heb daar begrip voor... 't Is niet niks bij een vriend aan te kloppen en te moeten opbiechten dat je misschien moeite hebt 'm omhoog te krijgen... of misschien heb je een voorkeur ontwikkeld om je in de boeien te laten slaan of iets dergelijks...

HALDER : Ik heb me nooit aangetrokken gevoeld tot bondage of geselpraktijken of dat soort dingen. Maurice... Absoluut niet... Tenminste, ik dacht van niet...

MAURICE : Luister, ik weet hoe zeer Duitsland afhankelijk is van Joods intellect... Joodse handelsgeest... Hitler heeft nu alle macht die hij nodig heeft... Ze zullen wel moeten kappen met al die racistische lulkoek, die ze moesten verkondigen om aan hun stemmen te komen... Ze kunnen zich niet permitteren dat niet te doen. Ik wéét dat... Maar ik kan 't niet geloven... Je ziet hoe 't me te pakken heeft... Neem

me niet kwalijk... het begint een obsessie te worden... Ik raak verdomme in paniek... Moet je me zien...

HALDER : Ik haal iets te drinken voor je, Maurice... Kalm maar... Je hebt gelijk... Al die antisemitische nonsens... Je hebt gelijk... Gewoon luchtballonnen die ze oplaten om de massa af te leiden... Je hebt gelijk.

MAURICE : Natúúrlíjk heb ik gelijk, godbeter. Ik zeg het je net... Maar die verdomde angstneurose van me heeft zich d'r op gefixeerd... en ik kan er geen sodemieter aan doen... Luister... Waarvoor zou ik 'm willen smeren naar Engeland... of Shanghai...

HALDER : Shanghai is misschien interessant. China...

MAURICE : Ik hoor hier thuis. Ik hou van Frankfurt. Ik hou van Hessen. Ik hou van die hele klotetroep hier...

HALDER : Neem een gemberbolus, Maurice.

MAURICE : Ik ben een Duitser. Ik ben hier geboren. Kijk me aan. Zie ik er joods uit, God weet heeft m'n grootmoeder iets gehad met een of andere Beierse boerenlul of met de loodgieter of weet ik veel... Dat weet toch geen hond...

HALDER : Maurice... Je hebt gelijk... Dat racistische program is niet haalbaar... Ze zullen 't laten vallen... Ze zullen wel moeten...

MAURICE : Ik zei: ik wéét dat ik gelijk heb... Ik wéét 't... Ik hoef geen gemberbolussen!... Ik hoor hier thuis... Iedere ochtend... vóór 't ontbijt... maak ik een wandeling door het Niddapark... langs de rivier...

HALDER : Ja... Je hebt gelijk... als je 't over impotentie-problemen hebt... Misschien dat ik enigszins...

MAURICE : Ik heb 't over mijn gevoelens voor Frankfurt!... Door Frankfurt lopen 's ochtends vroeg. Naar de rivier kijken en naar de bomen... de schitterende gebouwen. De trots. God nog an toe... Je bent... Je bent er trots op dat je een Duitser bent... Dat je in zo'n stad woont... Je loopt langs de kathedraal...

HALDER : *(tot zichzelf)* Hij is een aardige man. Ik hou van hem. Maar ik kan mij niet inlaten met zijn problemen. Op dit moment zit ie goed. Wat maakt hij zich zo druk? Ik wed dat hij geen problemen in bed heeft met z'n vrouw. Ik heb problemen, nu. Ik. Mijn probleem is er een van dit moment. Het is een urgent probleem... *(tot Maurice)* Je hebt gelijk, Maurice. 't Is een prachtige stad om in te

leven.

MAURICE : Had jij daarnet één van je orkesten op bezoek?

HALDER : Ik doe dat soms. In mijzelf praten, tegen mijzelf. Nog zo'n aanwensel van me.

MAURICE : Over mij?

HALDER : Min of meer.

MAURICE : Negatief - ressentiment?

HALDER : Negatief én positief, Maurice.

MAURICE : Vanochtend... ik liep door de Hirschgraben... langs het Goethehuis... moest ik aan jou denken... Wat een geweldige vent is dat... Rudie Halder... Goed. Ik hou van hem.

HALDER : Wist je dat Goethe weigerde Beethoven geld te sturen toen die ten einde raad was... op sterven lag...

MAURICE : Alsjeblieft. praat niet over Beethoven, Rudie...

HALDER : Ik weet dat pas sinds een paar weken... De week dat Hitler Rijkskanselier werd... ik keek toevallig wat papieren door in de bibliotheek... toen vond ik die brief... Beethoven die Goethe schrijft om een paar mark... Wanhopig... Vlak voor hij doodging... De hufter wou hem nog geen stuiver sturen! Negeerde de brief...

MAURICE : (*Kijkt Halder scherp aan; plotseling inzicht.*) Weet je wat er is gebeurd? Het dringt nu pas tot mij door, Rudolf... Hitler heeft onze relatie volkomen verpest. Eén van de weinige vriendschappen die echt iets voor mij betekende, naar de kloten geholpen... Dat is niet goed, Rudie.

HALDER : (*tot zichzelf*) Tekort schieten. Ik wil niet tekort schieten... Tekort schieten brengt mij in een toestand van paniek... Dat is niet goed.

MAURICE : Ik ben jaloers... Ik ben verdomd jaloers.

HALDER : Op mijn toestand, Maurice?

MAURICE : Jij bent safe. Dat is waar ik het over heb. Jij kan de rest van je leven in Frankfurt blijven. Professor worden... rector-magnificus... Ik weet niet op wat voor kussen ik vannacht m'n hoofd zal neerleggen...

HALDER : Dat is paniek, Maurice. Je reinste paniek.

MAURICE : Dat is 't... Je hebt gelijk... Volgende week dan.

HALDER : Maurice, dat hebben we afgehandeld... Ze zullen hun antisemitische program moeten laten vallen... Op de lange duur... Alleen al als deze staat wil overleven...

MAURICE : Ik weet dat... en jij weet dat... Maar of Hitler het ook weet... Dat is wat mij dwars zit... Dàt is het... niks neurose... Het is de realiteit...

HALDER : Die avond dat het meisje bij mij thuis kwam, maakte ik er een opera van... Er was een café-trio... Ze speelden Wagner. (*Café-trio speelt 'Avondster' uit Tannhäuser. Halder, over de rommel in zijn woonkamer heenstappend, tot de zaal.*) Ik had moeite mij een weg te banen door de puinhoop, die Heleens worsteling met de dag had achtergelaten... Heleen lag voor de open haard, verdiept in een biografie van Telemann, terwijl ze er op rekende dat ik het avondeten voor de kinderen zou klaarmaken... (*met begeleiding van het trio, recitativo tot Heleen.*)

Ik heb ham gekocht,
Vers brood en een soes.
Dus maak je geen zorgen
Om 't eten, snoes.
Alles is koud,
Dus wachten hoeft niet,
Schuif meteen bij,
Tast toe en geniet.

HELEEN : (*recitativo*)

Liefste, ik moet ernstig met je praten.
Je moeder heeft gebeld,
Zeer ongelegen.
En mijn vader,
Wij hebben uitvoerig gesproken.
Het ligt niet in mijn aard je op te jagen
En je de les te lezen,
Maar echt je moet nu ergens toe besluiten.
Je zult je eindelijk wakker moeten schudden
Uit deze apathie.

HALDER : (*met het eten*)

Wil je 't bij het vuur opeten?
Ruim ik die kranten en muziek

Wel even weg.

Kom ik gezellig bij je zitten.

Doe ik graag, dineren van 't karpel.

HELEEN : Ik heb moeder gevraagd de kinderen
Van school te halen en ze mee naar huis
Te nemen voor een maal.

HALDER : Zullen wij het nog eens met een meisje
Proberen?
Ik weet dat je het moeilijk vindt
Vreemden over de vloer te hebben.

HELEEN : Rudie... Ik ben nergens goed voor... De godganse middag heb ik triolen tegen
kwartnoten zitten spelen in die Beethoven-sonate... Mijn hele leven... Alles ...
Moet je zien hoe het huis er uitziet. Ik heb vanochtend niet eens mijn tanden
gepoetst. Ik ben een slons. 't Is mij een raadsel waarom je van mij houdt. Hou je
van me?

HALDER : Ja, ik houd van je.

KLERK : Oberführer Buller kan u nu ontvangen, professor.

HALDER : Dank u. (*loopt naar Buller*) Heil Hitler.

BULLER : Heil Hitler. Gaat u zitten, professor... Maak 't u gemakkelijk... Als u roken wilt,
gaat uw gang.

HALDER : Dank u, Oberführer... Ik rook niet...

BULLER : Voor we beginnen, wil ik u uitdrukkelijk hierop wijzen. Alles wat in deze
kamer tussen ons besproken wordt, dient strikt geheim te blijven. Is dat duidelijk?

HALDER : Volkomen, Oberführer...

BULLER : Afgezien van wat ons al over uw werk en uw staat van dienst bekend is sinds u
zich bij ons hebt aangesloten, hebben uw superieuren u zonder voorbehoud
aanbevolen als een man, die het rijk en de zaak van het nationaal socialisme
onvoorwaardelijk is toegedaan... Acht u dit zelf een juiste omschrijving van uw
positie en uw betrokkenheid?

HALDER : Ik heb daar over geschreven, Oberführer... Ik zie het als mijn taak mijn
bekwaamheden en talenten, welke die dan ook mogen zijn, aan te wenden voor
het welzijn van de mensen om mij heen...

BULLER : Hebt u het warm, professor? 't Is warm vandaag.

HALDER : Een beetje... ja.

BULLER : Alstublieft... Doe uw jas uit... Maak 't u gemakkelijk... Wij hebben u gevraagd hier te komen in de hoedanigheid van adviseur.. Een kameraad die wij kunnen vertrouwen en die daarbij een zekere naam heeft in de academische wereld... Wij hebben uw roman gelezen... Zoals u ziet... Over het leven in een bejaardenhuis... U stelt daarin zeer interessante morele problemen aan de orde, professor... Enkele van uw conclusies... zonder meer fascinerend... zeer doorleefd...

HALDER : Het was een thema dat mij na aan 't hart lag... in die tijd...

BULLER : Half drie is mijn koffie-tijd... Drinkt u een kopje mee?

HALDER : Graag... Ja...

BULLER : Dan zorg ik dat ze een kop extra brengen... Ondertussen... ik heb hier een brief die ik u wil laten lezen. Hij werd rechtstreeks naar de rijkskanselarij gestuurd ter attentie van de Führer persoonlijk... Hij is afkomstig van de vader van een mismaakt kind ... *(terwijl hij weggaat)* Zelfs uw vrouw, professor... Niet de geringste aanduiding van wat hier besproken is mag zelfs uw vrouw ter ore komen... Geen woord... Dit is een directe order van de hoogste leiding... Is dat duidelijk?

HALDER : Volkomen, Oberführer... Ja...

HELEEN : *(richt zich tot hem)* Rudolf, het spijt me...

HALDER : Waar is dat voor nodig? Ik vind het niet erg in een chaos te leven. 't Is best zo. De kinderen zijn er aan gewend.

HELEEN : Je komt thuis na een dag hard werken en ik overstelp je met zelfbeklag...

HALDER : Ja.

HELEEN : Je zou dat niet moeten nemen. Dat ik jouw huis in een zwijnestel verander, Rudie.

HALDER : Weet je wat, na de thee gaan we 'm uitmesten.

HELEEN : *(met een gebakje)* Ik wou dat je niet van die taartjes voor mij kocht. Ze stimuleren mijn vraatzucht, ik word er dik van...

HALDER : Eet je ze niet.

HELEEN : In hemels naam, waarom houdt je van me?

HALDER : Ik weet niet waarom ik van je houd. Moet je dat weten, per se?

HELEEN : Ik kan nog niet eens voor je nageslacht zorgen... Vader heeft gebeld...

HALDER : *(tot zaal)* Psychiater... Behaviourist... Verloor links, rechts en centrum patiënten aan joodse freudianen... In zijn nopjes nu Hitler aan de macht is...

HELEEN : Hij wil met je praten. Vanavond. Hij zegt, dat de tijd voorbij is om je zo ethisch en individualistisch op te stellen. Omwille van je kinderen en mij... moet je eindelijk een beslissing nemen en je bij de Nationaal Socialisten aansluiten... Met jouw staat van dienst bij het leger zullen ze je met open armen ontvangen... Wist je dat hij van een hoog iemand heeft gehoord, dat Goebbels je 'Faust en Goethe in Wiemar' heeft gelezen...

HALDER : Ik heb nagedacht over Hitler, onderweg naar huis.

HELEEN : Hij heeft gelijk. Je komt geen stap verder op de universiteit als je niet bij de partij gaat, Rudie. Vader zegt, je zou zelfs je baan als lector kunnen kwijtraken...

HALDER : *(gaat naar haar toe, grijpt haar vast)* Luister, je mag mij niet in de steek laten. Begrijp je? Wat er ook gebeurt. Jij en de kinderen. Ze zijn de basis van mijn hele bestaan.

HELEEN : Ja. Ik weet 't... Ik weet dat, schat. Ik laat jou nooit in de steek. Jij laat mij nooit in de steek.

HALDER : Ik wou het alleen maar even zeggen.

HELEEN : Neem me niet kwalijk... Ik ben moe, Rudie.

HALDER : Ik kom gauw boven... Ik krijg nog even die studente...

HELEEN : Ik hou van je.

HALDER : Ik hou van jou. *(tot zaal)* Ik moest haar dat blijven zeggen. Omwille van mijzelf. Niet ter geruststelling van haar.

MAURICE : En dat meisje dook op met Richard Tauber?

HALDER : Het is erg ingewikkeld. Je moet een beetje geduld met mij hebben, Maurice, en iedere stap volgen... Anders dring je nooit door tot de kern van wat er met mij gebeurt... Als dat al kan... Als er al tot iets door te dringen valt... Ze had die ochtend een afspraak met me... Dus de tenor die in mijn kamer opdook, hield duidelijk verband met haar bezoek aan mij... Had Richard Tauber kunnen zijn... Hij zong 'Dein ist mein ganzes Herz'... *(De muziek zet in en de tenor verschijnt op het toneel, zingend.)* Ja... Waarschijnlijk wàs het Tauber.

ANNA : Dat vind ik nu zo moeilijk, mijnheer Halder. Proberen uit te vinden wat het met

mijn eigen leven te maken heeft. Faust... of eigenlijk alles op de literatuurcolleges... maar vooral Goethe... terwijl hij toch als de grootste Duitse schrijver wordt beschouwd... Er mankeert zeker iets aan mij.

HALDER : Vertel eens, je hebt moeilijkheden op je kamer?

ANNA : Weet u... Het is belachelijk... Ik vind wat ik zelf meemaak in het huis waar ik woon... ik weet niet waarom... erg ingrijpend... belangrijk in elk geval... en wat er in Faust gebeurd banaal... triviaal... Hoe moet ik ooit afstuderen met zo'n instelling...

HALDER : Dat zit je dwars dus...

ANNA : We wonen met elkaar op een etage in de Altstadt... Toen ik daar voor 't eerst kwam, dacht ik... geweldig om in de oude stad te wonen...

HALDER : Vlakbij waar Goethe werd geboren.

ANNA : We zijn met een stuk of tien... Allemaal op onszelf... Op die etage van mevrouw Stagl. Zij drijft het pension voor een of andere kapitalist...

HALDER : Joods.

ANNA : Kan best... In elk geval, ze zijn allemaal zo aandoenlijk en interessant. Er is een man, die is bezeten van treinen... Hij speelt er de hele nacht mee. En een paar dagen geleden had één van de huurders een vrouw zijn kamer binnengesmokkeld. U had haar moeten zien. Vijfenveertig op zijn minst... Ik dacht.. stakker, jij moet wel ten einde raad zijn...

HALDER : Ik begrijp dat wel... Ja... Faust met zijn diep abstracte gedachten... in zijn studeerkamer... bezig met het oproepen van sombere geesten die langdradige verzen declameren... En jouw medebewoner met zijn speelgoed-treintje.

ANNA : Mijnheer Halder, wat moet ik doen? Op die manier slaag ik nooit voor m'n examens.

HALDER : Je hebt niets gehad aan mijn boek over Goethe?

ANNA : Ik vond uw twee romans echter... het spijt me... Het ligt aan mij...

HALDER : En die man die steeds op de deur klopt?

ANNA : Dat is niet zo vreemd. Hij raakt in de war... 't Is namelijk zo... er wonen ook een paar prostituées in het huis...

HALDER : Luister. Ik wil hier over nadenken. Je hebt een belangrijk punt aangeroerd... De betekenis van Faust nu... Voor jouw generatie... Wat dacht je van een nieuw

studiegroepje, alleen jij en ik... Op korte termijn... Vanavond. Heb je iets te doen vanavond?

ANNA : Eigenlijk is hij best aardig, die man die steeds bij me aanklopt. Heel lang. Mooie witte tanden. 't Is meer... Het werkt op mijn zenuwen... Hij maakt me wakker. Ik bedoel, hij is geen verkrachter of zoiets. Als ik 'nee' zeg, accepteert hij dat, heel gewoon, weet u. O nou, als je er niets voor voelt... Dat is in orde. Jammer. 't Spijt me dat ik je heb lastig gevallen. Nu begin ik er al weer over... Neemt u me niet kwalijk... Waarom vertel ik al die onzin, mijnheer Halder?

HALDER : *(tot zichzelf)* Ze raakte mijn hand aan! Nee. Onze kleren schuurden per ongeluk even langs elkaar... Mijn jasje en haar vest... Dat was alles... Ik geef ' toe...

ANNA : Ja... Ik kom graag vanavond. Erg graag. Als u de tijd kunt vrijmaken... Dat zou geweldig zijn.

MOEDER : Rudolf... 't Is hier net een gevangenis. Ik wil naar mijn eigen huis terug.

HALDER : Ik ben bezig alles te regelen, moeder. De waterleiding is gesprongen... Het hele huis is vochtig op 't moment...

MOEDER : Geeft niets... Zolang er iets te ten is... Als ik maar terug kan naar mijn eigen bed.

HALDER : Ik heb net de loodgieter besteld...

MOEDER : Waarom kan ik niet naar jou toe, voor een week?

HALDER : U kunt bij me komen voor een week. Maar wat gebeurt er na die week?

MOEDER : Nee... Ik kan er beter een eind aan maken... Dan is het hele probleem opgelost.

HALDER : *(kijkt op zijn horloge)* Ze is laat.

MAURICE : Je moeder dook op. Dat meisje... En het orkest. Je had een drukke avond.

HALDER : Richard Tauber kwam ook nog even terug... voor een slotnummer. Maurice...
Luister... Wat zou 't kunnen zijn?... Is niets wat ik aanraak echt?... Is dat het? Mijn hele leven is zo... Ik doe alles, min of meer, wat ieder ander ook doet... Maar ik heb nooit het gevoel dat het echt is. Zoals andere mensen. Aan de andere kant, misschien voelen andere mensen dat ook zo. Lieve god, misschien ben ik er slecht aan toe... Heb ik dus recht op een beetje zelfbeklag... Daar gaat de bel. *(tot zaal)* Ze zag er erg bleek en lief uit. Dat was mijn eerste indruk. Zoals ze daar in de deur stond... Nat... Haar haar droop... En haar mantel... Doorweekt. Ik zal 't

vuur opstoken... Je bent drijfnat... Neem mijn kamerjas.

ANNA : Een beetje nat vind ik niet erg.

HALDER : Ik schenk je een glas cognac in... Wil je?

ANNA : Ja, graag... Dank u.

HALDER : Mijn vrouw is al naar bed. Wat niet wil zeggen dat je te laat zou zijn. Ze gaat altijd vroeg naar bed. Vindt ze heerlijk, lezen in bed.

ANNA : Mevrouw Stagl heeft mij opgehouden. Ze had een ongelukje.. Niets ergs... Haar arm verbrand... Bij het koken... Ik heb haar naar het ziekenhuis gebracht om het te laten verbinden... Ze is in orde, nu... maar 't heeft me m'n hele avond gekost... Al dat wachten.

HALDER : Heb je geen zin in wat gerookte ham... met brood ... Ik wou net zelf wat nemen... toen je belde.

ANNA : Om u de waarheid te zeggen, ik lust wel wat. Graag ... Zal ik u helpen?...

HALDER : Ik heb alles hier... *(tot zichzelf)* Dat meisje wil iets van me, dat is duidelijk. De vraag is: wil ik iets van haar... zou kunnen... *(tot Anna)* Hoor eens, vanavond kan je onmogelijk weer dat hele stuk naar huis... Het giet nog... Ik zal een paar dekens van boven halen... Die bank is erg comfortabel... Ik heb er zelf op geslapen.

ANNA : Mijnheer Halder, dat gaat toch niet, ik hier slapen...

HALDER : En een kussen... Trouwens, we moeten nog tot de kern van de zaak komen.

ANNA : Weet u, ik geloof niet in het kwaad. Niet zoals Goethe dat schijnt te doen... U wel?

HALDER : Daar moeten we het juist over hebben. Het zou voor jou een ingang in Faust kunnen zijn. Examinatoren verwachten over 't algemeen op hun stereotiepe vragen dezelfde oude stereotiepe antwoorden... Dus als een student een keer aankomt met een werkelijk originele benadering... èn laat blijken dat hij een werk niet minder ernstig neemt dan zij dat zelf doen... *(tot zichzelf)* Ze prikkelt me. Christus! Echt waar! Waar leven is, is hoop. Ik heb altijd gedacht dat er een enorme leemte in mij was. Liefde... Ik heb nooit gedacht dat ik het in mij had om lief te hebben. Om werkelijk lief te hebben...

ANNA : Als u de dekens voor mij haalt... maak ik het bed op, mijnheer Halder.

HALDER : Ja... Zal ik doen... Wil je één of twee kussens?

ANNA : Twee, graag...